

že zřízení služebnosti smlouvou vyžaduje podle téhož §u 43 úředního schválení, kdežto pro převod vlastnictví obdobného předpisu není. Nutno proto dáti nižším soudům za pravdu, že, jak podle §u 1455 obč. zák. lze vydržeti vše, čeho lze nabýti, lze vydržením nabýti i lesa. Soudem první stolice bylo učiněno a výsledkem řízení zůstalo nedotčeno zjištění, že žalobci po více než 30 let na sporné části tím způsobem držební úkony vykonávali, že tam stromky vysazovali, jalovčí a chrastí vyrubovali, stromky čistili, stelivo shrabovali, a že obě strany, neznajíce až do poslední doby hranic svých pozemků, měly za to, že užívání sporné plochy pozemku žalobci se děje po právu. Ze zjištění těch usoudily nižší soudy správně, že způsob užívání sporného pozemku žalobci nutno pokládati za dostatečný projev vlastnické vůle a že tudíž není pochybnosti o tom, že žalobci jím nabyli vlastnictví k spornému pozemku vydržením. Neprávem namítá dovolání proti tomu, že žalobci sporného lesa nikdy nekáceli, neboť není třeba a při zásadní neobmezenosti (§ 354 obč. zák.) vlastnického práva není vlastně ani možné, by ten, kdo se dovolává vydržení, vykonával všechna práva vlastníku vůbec přináležející, stačí, když vykoná jen některá a jakákoli z nich, ale ta ovšem, jsa bezelstně přesvědčen, že je vykonává jako vlastník a za ostatních předpokladů zákonem pro vydržení vlastnictví stanovených. Když, jak doličeno, lze i na lese vydržeti vlastnictví, není podstatným domnělý rozpor napadeného rozsudku se spisy (§ 503 č. 3 c. ř. s.) v otázce, zda sporný pozemek je či není lesem.

Čís. 6571.

Bylo-li trestní oznámení učiněno z historických zemí státnímu zastupitelstvu na Slovensku, jest nárok na náhradu škody z neodůvodněného trestního oznámení posuzovati podle práva platného na Slovensku.

Podle práva platného na Slovensku dlužno náhradní nárok proti tomu, kdo křivou obžalobou přivodil odsouzení neb předběžné věznění nebo vyšetřovací vazbu, uplatňovati před soudem trestním, náhradní nárok pak proti tomu, kdo podal bezdůvodné trestní oznámení, uplatňovati pořadem práva.

Kdo podal bezdůvodné trestní oznámení, ručí podle práva, platného na Slovensku, za jakékoliv zavinění.

Pán záležitosti jest zodpovědným za trestní oznámení svých zástupců, třebas je teprve napotom schválil.

(Rozh. ze dne 14. prosince 1926, Rv I 729/26.)

Žalobce byl generálním ředitelem na panství žalovaného na Slovensku. Žalovaný učinil na žalobce trestní oznámení pro zločin krádeže a zpronevěry, na základě něhož bylo k návrhu státního zastupitelství v Košicích proti žalobci zavedeno přípravné vyhledávání a uvalena na něho vazba. Žalobce byl z obžaloby pro nařčené trestné činy právoplatně sprostěn. Žalobní nárok na náhradu škody pro neodůvodněné trestní

oznámení, neodůvodněné zatčení a věznění neuznal procesní soud prvního státního soudu důvodem po právu. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a uložil prvnímu soudu, by ve věci dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Především dlužno si uvědomiti, podle kterého práva věc posuzovati sluší, zda podle práva českých zemí či podle práva slovenského. Závadné trestní oznámení bylo učiněno z Michalovců k státnímu zastupitelství v Košicích. Na kolik tedy přichází v úvahu, podléhá věc právu slovenskému. To platí o všech podáních v dotyčné trestní věci, pokud byly zaslány buď k témuž státnímu zastupitelství nebo k sedrii v Košicích rovněž z nějakého místa na Slovensku. Pokud šlo o podání zaslání z českých zemí, na př. z Prahy, jest i tu místem, kde byl tvrzený nedovolený čin spáchán, místo určení na Slovensku, tudíž Košice, neboť delikt distanční je podle posavadní trestní praxe spáchán v místě činnosti pojem trestného činu dovršující (rozh. č. 564 sb. Nowak), pokud se týče, kde trestná činnost zasáhla svůj předmět (rozh. č. 2334 téže sb.), na př. tedy kde písemnost (podání) dostane se do rukou osoby, jejíž vědomost o ní ke skutkové povaze deliktu se vyžaduje. Je proto v každém případě věc posuzovati podle práva slovenského.

Tu především přicházejí na řadu předpisy slovenského trestního řádu, který v hlavě XXXI. nadepsané:

»Odškodné v případě nevinně vytrpěného předběžného věznění vyšetřovací vazby a trestu« předpisuje toto:

§ 576, že ten, kdo právoplatně sprostěn byl z obžaloby nebo proti němuž řízení trestní bylo právoplatně zastaveno, má nárok na odškodné; vytrpěl-li soudem nařízené předběžné věznění nebo vyšetřovací vazbu, a jsou-li tu další podmínky toho §u a nejsou tu důvody vylučovací podle § 577.

§ 578 jedná o případu utrpění trestu (na svobodě nebo pokuty), což zde nepřichází v úvahu, ježto žalobce trestu neutrpěl, a § 579 vyčítá vylučovací důvody k tomuto případu.

§ 580 stanoví, že se nárok na odškodné vztahuje na přiměřenou náhradu škody v hotovosti a kromě jiného, což zde nepřichází v úvahu, na čistý ušlý výdělek za dobu trestu na svobodě,

k čemuž doložiti dlužno, že »přiměřenou náhradou škody« za věznění, vazbu nebo trest na svobodě rozuměti jest právě a zejména náhradu škody nehmotné, neboť tyto předpisy mají tutéž funkci jako zákony ze dne 18. srpna 1918, čís. 318 ř. zák. a ze dne 21. března 1918, čís. 109 ř. zák. o náhradě škody za vyšetřovací vazbu a osobám neprávem odsouzeným.

§ 589 stanoví, že ten, kdo křivou obžalobou přivodil odsouzení nebo předběžné věznění nebo vyšetřovací vazbu nevinného, je povinen úplnou náhradou škody majetkové, kterou postižený utrpěl, pokud nárok je

uznán podle § 587 a škoda přesahuje výši odškodného poskytovaného na základě §u 580.

K tomu je praxe ta, že napřed musí se postižený domáhati náhrady proti státu a teprve pro případné další nároky postihovati křivého obžalobce, nemůže však s pominutím státu zakročiti přímo proti obžalobci (Curie 26. list. 1912, čís. 5686 G 1913). To by ovšem mohlo býti dost pochybno, avšak bezpochybně jest, že i tento nárok proti obžalobci na řečené další nároky zrovna tak jako nárok proti státu uplatňován může býti jen v trestním řízení, tedy před trestním soudem podle předpisů XXXI. hlavy trestního řádu, a že nárok proti státu, od jehož uznání zákon činí odvislým nárok proti obžalobci, musí býti podle § 581 uplatňován do šesti měsíců od právoplatnosti zastavení řízení neb sprostění z obžaloby, sice zaniká. Pokud tedy žalobce zakládá svůj nárok, jak on praví, na »zatčení a věznění«, nehodí se vůbec k uplatňování pořadem soudu civilního a nemůže o něm býti jednáno, neboť zákon chce zcela zřejmě a určitě, by nároky takové vyřizovány byly výlučně pořadem trestního soudu v řízení předepsaném v XXXI. kapitole trestního řádu. Jinak však má se věc, pokud žalobce nárok svůj zakládá na bezdůvodné trestní oznámení a újmy a škody jím, což zavedením trestního řízení vůbec, nehledě k předběžnému věznění, utrpěné, t. j. újmy a škody, jež nespádají na vrub tohoto věznění, nýbrž byly by nastaly i bez něho. Tu především vytknouti sluší, že v posudku profesora trestního práva v Budapešti, který žalovaná strana ku své dovolací odpovědi připojila, nejsou tyto otázky rozlišeny, nýbrž posudek vychází oproti nápisu hlavy XXXI. tr. řádu a výslovnému ustanovení §u 576, jež mluví jen o škodě vazbou utrpěné, z předpokladu, že zákon jedná vůbec o škodě bezdůvodným trestním oznámením utrpěné, nehledě k vazbě, a dokonce pojednává i o nároku proti státu na základě neodůvodněného trestního oznámení, kdežto zákon nárok proti státu z tohoto důvodu vůbec nezná, nýbrž jen nárok z bezdůvodného uvěznění, neb odsouzení, k němuž přece každé trestní oznámení nevede. Možná, že posudek myslí jen na případ, kdy k tomu oznámení vedlo, ale není to z něho patrno. Je zřejmo, že zákon nárok proti státu omezuje na případy, kde státní orgán (soud) učinil opatření na úkor obviněného, buď ho vzal do vazby neb odsoudil, kdežto následky trestního oznámení, jež jest počinem toho, kdo je činí, tedy pravidelně osoby soukromé, zůstávají stranou jako čistě soukromoprávní věc postiženého. Posudek však, nerozeznávaje, dochází k důsledku, že i proti soukromé osobě vzniká nárok jen tehdy, jsou-li tu podmínky, za nichž vzniká proti státu, takže by mimo případ vazby, následkem křivého obvinění utrpěné nárok na udavatele vůbec nevznikal, a že dle § 589 jest další podmínkou proti soukromé osobě, by její obvinění bylo křivé, čímž myslí patrně obvinění vědomě nepravé. To se sice vyhledává, avšak právě jen při nárocích z utrpěné vazby. Posudek, dospívající k úsudku, že žaloba musí býti z jeho důvodů zamítnuta nesrovnává se ani se zákonem, jak ukázáno, ale pak ani s občanskou naukou slovenskou. Stačí tu odkázati na dílo prof. Dra Szladitsa v úpravě Fajnor-Zátarecký, kde v sešitu II. str. 349 a násl. v kapitole o »Náhradě škody z činův nedovolených« se výslovně praví, že delikt spáchá, kdo

způsobí jinému svým zaviněním úmyslně anebo z neopatrnosti jakoukoli bezprávnou újmu na osobě nebo na majetku, na př. kdo poruší jeho tělesnou integritu, osobní svobodu, čest, na př. obchodní úvěr, dobrou pověst tím způsobem, že způsobenou újmu předvídal anebo při náležité opatrnosti mohl předvídati. Čin nemusí býti zrovna trestným. V poznámce čís. 4 na straně 350 podotknuto, že kdo podal bezdůvodné trestní oznámení proti jiné osobě, odpovídá za škody, které této osobě vznikly z trestního řízení (trestní sekvestrace, otřesení úvěru), vyjmouc když oznámení bylo »dobromyslné a tak nezaviněné«, k čemuž podotknouti dlužno, že jen na nezaviněnosti záleží, protože »dobromyslnost« (beze-lstnost) tak jako všude, zejména v právu českých zemí (§ 326, 368 obč. zák.) předpokládá nezaviněnou nevědomost o pravém stavu věci. Dále pokračují citovaní autoři: K náhradě nezavazují jen trestné činy proti majetku, nýbrž i trestné činy proti osobě, na př. falešná obžaloba, urážka na cti, utrhačstvo (str. 350) a ovšem že je hranice mezi oprávněným a neoprávněným, opatrným a neopatrným jednáním často neurčitá a záleží na uvážení soudce (str. 351); poškozený může však žádati peněžité dostiučinění i za immateriální škodu, pokud se to se slušností srovnává (tu je slovenské právo žalobci příznivější než právo českých zemí, potud, že zde je ta otázka sporná, srv. Randa Sch. E. P. 1913 § 4), tak při přečinech proti cti, při pomluvě, urážce na cti, poškození úvěru, jakož i při křivé obžalobě (str. 353), při čemž výši škody určuje soud podle volného uvážení (str. 353), což je ještě příznivější než § 273 c. ř. s. Ovšem, je-li zavinění jen lehké, naloží se s ním mírněji (str. 352 čís. 4), ale neplatí zde přece předpis §u 1324 obč. zák., jenž při nedopatření sprostňuje z náhrady ušlého zisku (pozn. čís. 7 str. 352). Kdyby došlo na to, jak se ručí za zástupce, odkazuje se na výklad čís. 2 na straně 355. Dle řečeného zodpovídá tedy i ten, kdo podal neodůvodněné trestní oznámení, za každé jakékoli zavinění (neopatrnost). A o to v souzeném případě jde, zda žalovaný učinil trestní oznámení buď vědomě bezdůvodně neb aspoň lehkomylně nebo neopatrně, že ačkoli jako vlastník velkostatku, moha se napřed v každém jednotlivém bodu přesvědčiti o pravém stavu věci, přece se nepřesvědčil a oznámení učinil neb dal je učiniti na zdař bůh. A tu dlužno uvážiti, že ta nejtěžší obvinění, pro která na žalobce uvalena byla na stálé a mnohokrát opěťované naléhání žalovaného (jeho zástupců) předběžná vazba, nebyla ani žalována a ta celá řada lehčích, která žalována byla, objevila se naveskrze jako úplně bezpodstatná, takže žalobce byl ode všech ve všech třech stolicích úplně sprostěn. V tom ohledu stačí uvážiti důvody nejvyššího soudu, dle nichž podle zjištění nižších stolic o žádném trestném činu nemůže býti řeči. Podle těchto zjištění jeví se všechny body obvinění skutečně jen jako sporné nároky soukromoprávní, které vyříditi slušelo pořadem práva a ne udáním trestním. Ale žalovaný jako vlastník velkostatku a zaměstnavatel žalobcův mohl se snadno přesvědčiti o pravém stavu věci a neměl činiti trestní oznámení dříve, než věc svědomitě vyšetřil, a jen podle výsledků šetření. Jednal-li jinak, bylo oznámení lehkomylné, byť i ne zrovna zlomylné. Co se zvláště týče dlouhé řady jeho návrhů na uvalení vazby, tedy ovšem újmy z vazby

jsou, jak ukázáno, dle trestního řádu propadlé, avšak stále návrhy žalovaného na uvalení vazby přijdou nicméně v úvahu v otázce, nejednal-li žalovaný vůči žalobci z rankýny. Bude tedy třeba, aby byly provedeny důkazy, které žalobce nabídl neb ještě nabídne na důkaz toho (t. j. takových skutečností, z nichž by to vyplývalo), že žalovaný proti němu jednal ze zlého úmyslu nebo z nedbalosti a že tedy udání jím na něho učiněná byla buď přímo křivá nebo zaviněně nepravdivá, t. j. že by žalovaný o jejich nepodstatnosti byl se přesvědčil, kdyby byl náležitě opatrnosti šetřil, k čemuž doložití sluší, že žalovaný v návrzích svých užíval přímo výrazů krádež, podvod, zpronevěření. Rozumí se ovšem samo sebou, že žalovaný musí býti slyšen se svým odvodem a případné protidůkazy jeho musí býti rovněž provedeny.

Ale ovšem žalovaný svaluje to na své zástupce, kteří vskutku dosvědčili, že jednali na základě generální plné moci bez zvláštního příkazu, považujícíce závadná trestní udání a podání za vhodný prostředek k hájení jeho práv. Než někdo musí býti za to práv, neboť nelze, by osoba byla vydána na pospas nezodpovědným trestním udáním a by pán záležitosti vymlouval se na své zástupce a tito zase na svou plnou moc, neboť, neměli-li zvláštního příkazu k trestnímu stíhání a zavedli je z vlastního rozhodnutí, překročili daleko meze zákonité obhajoby, bylo-li trestní stíhání podle pravého stavu věci nemístné, neboť zákonitá obhajoba neopravňuje ještě k nespravedlivému obviňování, zvláště k obviňování z trestných činů, a za to vše ovšem je zodpověden pán záležitosti (žalovaný), třeba nedal přímého příkazu, jen když kroky zástupců schválil, jak oni sami tvrdí (jeden tvrdí schválení výslovně, druhý mlčky tím, že žalovaný na podané zprávy nečinil námitek), neboť schválení rovná se příkazu a nahrazuje ho. Zjistí-li tedy nižší stolice, že žalovaný počínání svých zástupců, byť je přímo nepřikázal, přece aspoň schválil, přijde to přece na jeho vrub.

Čís. 6572.

Podnikatel není práv dělníku náhradou škody proto, že opomenul ohlásiti úraz úrazové pojišťovně dělnické podle §u 29 zákona o úrazovém pojištění dělnickém.

(Rozh. ze dne 14. prosince 1926, Rv I 988/26.)

Žalobce, dělník v podniku žalovaného, domáhal se na žalovaném náhrady škody, ježto žalovaný opomenul ohlásiti úraz žalobcův úrazové pojišťovně dělnické. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d z důvodů rozhodnutí nejvyššího soudu čís. sb. 5445.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Lze říci, že zákon je tak jasný, že ani nemohou vzejíti pochyby, avšak když dovolání hájí přece náhled opačný, dlužno vejíti na jeho námitky. Dovolání nemůže uvést pro sebe a proti zákonu nic jiného, než rozhod-